

20 april 2008

Later met pensioen: als het financieel loont en je je goed voelt

Later met pensioen gaan wordt pas aantrekkelijk als daar een financiële beloning tegenover staat en als de gezondheid het toelaat. Dit zijn de twee belangrijkste factoren die het moment van pensionering bepalen. Als de overheid mensen langer aan het werk wil houden, zou zij moeten investeren in meer financieel maatwerk in het pensioenstelsel, in verbetering van de volksgezondheid en in het bevorderen van een gezondere werkomgeving. Dit concluderen de economen Arie Kapteyn (Universiteit van Tilburg, Rand Corporation en Netspar) en Tatiana Andreyeva (Rand en Yale University) uit een onderzoek naar het pensioengedrag van werknemers uit 12 Europese landen en de VS. Kapteyn presenteert deze bevindingen tijdens een Netspar Panel bijeenkomst op 23 april aan de Universiteit van Tilburg.

Er bestaan grote verschillen in pensioengedrag tussen landen. Dat heeft te maken met uiteenlopende opvattingen over vrije tijd en met verschillen in financiële prikkels als gevolg van pensioensystemen en sociale zekerheidsvoorzieningen. Als aanvulling daarop deden Kapteyn en Andreyeva onderzoek naar de invloed van gezondheid en beleidswijzigingen op pensioengedrag in deze landen.

Om de effecten van beleidsveranderingen te illustreren, hebben de onderzoekers een model gemaakt waarmee ze voor 12 Europese landen en de VS beleidsveranderingen hebben gesimuleerd die uitgaan van een verbeterde gezondheid en van maatregelen die langer doorwerken financieel aantrekkelijk maken. Alle beleidswijzigingen hebben een aanzienlijk effect in tenminste enkele landen. Als bijvoorbeeld alle Nederlandse werknemers in goede gezondheid verkeren en in een gezonde omgeving werken, kan dit de arbeidsparticipatie in de leeftijdscategorie 60 tot 64 jaar met 5 procent punt doen toenemen. Ook financiële prikkels hebben grote invloed op de arbeidsparticipatie. Wanneer in het simuleringmodel bijvoorbeeld het uitkeringsniveau van de VS wordt toegepast op Zweedse werknemers, blijkt dat de arbeidsparticipatie in Zweden in de leeftijdscategorie 60 tot 64 jaar met 14 procent punt zou toenemen. Wanneer de pensioengerechtigde leeftijd met twee jaar wordt verhoogd, dan stijgt de arbeidsparticipatie met 10 procent punt in deze leeftijdscategorie.

Omdat de effecten van beleidswijzigingen evident zijn, kunnen de onderzoekers een aantal heldere adviezen meegeven aan overheid en pensioensector. Bijvoorbeeld:

- Pas de pensioenuitkeringen zodanig aan dat langer doorwerken opweegt tegen langer premie betalen en beloon langer werken met financiële prikkels.
- Verhoog de pensioengerechtigde leeftijd en indexeer die eventueel aan de gemiddelde levensverwachting.
- Breng het menselijk kapitaal op een hoger plan door te investeren in goed onderwijs.
- Creëer een gezonde werkomgeving.
- Verbeter de volksgezondheid.

Op dat laatste punt haakt **Johan Mackenbach** (Erasmus Universiteit) die middag aan met zijn onderzoek naar het verlengen van het aantal gezonde levensjaren. Hij geeft aan dat de meeste studies voor de VS en Nederland aantonen dat arbeidsongeschiktheid onder oudere werknemers afneemt. Mackenbach onderzoekt of aanpassingen in onze

levensstijl kunnen bijdragen aan meer gezonde levensjaren en een hogere levensverwachting. Hij concludeert, voorzichtig, dat sommige preventieve maatregelen, zoals het voorkomen van overgewicht en hoge bloeddruk, het aantal ongezonde levensjaren kunnen verminderen en de gemiddelde levensverwachting kunnen laten toenemen. Minder roken en meer bewegen leveren een gemengd resultaat op: wel langer leven, maar niet minder ongezonde levensjaren.

Noot voor de pers

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Margreet Punt, communicatieadviseur van Netspar, tel. 013 – 466 2685, e-mail margreet.punt@uvt.nl. Voor informatie over de Panel bijeenkomst zie www.netspar.nl.